WIKIPEDIA

Koerdisch

Het **Koerdisch** (*Kurdî*) is een verzamelnaam voor een familie van vijf Medische dialecten, die worden gesproken door de Koerden. In het noorden van Irak wordt voornamelijk Sorani en Bahdini/Badini gesproken.

Dialect Mukryani gesproken door Koerden in de steden Mahabad en Piranshahr.

Koerdisch (Kurdî / کوردی)	
Gesproken in	Turkije, Syrië, Irak, Iran, Armenië, Georgië, Azerbeidzjan
Sprekers	ca. 20-30 miljoen
Taalfamilie	Indo-Europese talen Indo-Iraanse talen Iraanse talen West-Iraanse talen Noordwest-Iraanse talen Koerdisch
Dialecten	Noord-Koerdisch, Centraal-Koerdisch, Zuid-Koerdisch
Alfabet	Latijns en Arabisch
Officiële status	
Officieel in	Irak
Taalcodes	
ISO 639-1	ku
ISO 639-2	kur
ISO 639-3	kur
Portaal	Taal

Inhoud

Taalfamilie

Het Koerdisch behoort tot de noordwestelijke tak van de Iraanse talen en is daarmee verwant aan de taal van de oude Meden en Parthen en het huidige Beloetsji. Op wat grotere afstand is het ook verwant aan het Perzisch (zuidwestelijke tak), het Pasjtoe (zuidoostelijk) en het Ossetisch (noordoost). De Iraanse talen behoren tot de Indo-Europese taalfamilie.

Indo-Europese talen

- Indo-Iraanse talen
  - Iraanse talen
    - Koerdisch

Varianten

Taalkundigen zijn het er niet over eens of er sprake is van een Koerdische taalfamilie met daarin diverse talen dan wel van dialecten binnen het Koerdisch. De visie dat het dialecten zijn heeft meer aanhang, aangezien Koerden van verschillende dialecten elkaar wel kunnen verstaan en in een zeer korte tijd elkaars taal kunnen spreken. Kurmanci kent het grootste aantal sprekers, Sorani is beter ontwikkeld door de grotere

ruimte die het heeft gehad in Zuid-Koerdistan (Noord-Irak) en het Zazaki is wellicht het oudste dialect van het Koerdisch, verwant aan de taal van de Avesta, het heilige boek van de oude zoroasters.

Het Koerdisch (Kurdî) wordt wel onderverdeeld in zijn drie belangrijkste dialecten: Kurmanci (Noord-Koerdisch) en Soranî (centraal-Koerdisch) en het Pahlavani (Zuid-Koerdisch). Daarnaast gelden het Hewrami of Hawramani en het Zazaki (Dimili) als de belangrijkste takken binnen de Koerdische taal.

Iraanse talen, waaronder het:
Kurdî (rood)
Zazaki (violet)

Noord-Koerdisch / Kurmancî

Kurmancî is de meest verbreide Koerdische taal. Hij wordt in Turkije, Syrië, Irak en Iran gesproken, evenals in Armenië, Libanon en in het grensgebied tussen Turkmenistan en Iran. Er zijn acht tot tien miljoen sprekers. Sinds de jaren 30 wordt de taal overwegend in het Koerdisch-Latijnse alfabet geschreven.

Middel-Koerdisch / Soranî

Soranî is de taal die in het zuiden van de Koerdische autonome regio en in West-Iran door ca. vijf miljoen mensen gesproken wordt. Het alfabet is meestal het Perzische (Arabisch met extra tekens), maar recent ook wel het Koerdisch-Latijnse.

Zuid-Koerdisch / Pahlavanî

De Zuid-Koerdische taal heeft veel eigenaardigheden en heeft een oudere uitspraak behouden. Hij wordt in West-Iran en in het oosten van Noord-Irak en in verschillende Iraanse streken gesproken, maar ook in de omgeving van Ankara (Shêx Bizinî). De taal is in de oostelijke gebieden sterk door het Perzisch beïnvloed.

Status van het Koerdisch

Turkije

Het Koerdisch werd tot de jaren 80 van de 20ste eeuw niet gedoogd in openbare en publieke gebouwen van Turkije, zoals het parlementsgebouw, omdat het gezien werd als een uiting van separatisme en provocatie wat de eenheid van de Turkse republiek in gevaar zou kunnen brengen. Een belangrijk veroordeelde daarvoor was Leyla Zana.[1] Vanaf 1991 zijn de verschillende Koerdische talen toegestaan in de publieke en/of openbare gebouwen van Turkije onder de Turkse President Turgut Özal (13 oktober 1927- 17 april 1993), die zelf van oorsprong Koerdisch was. Sinds 2002 is het toegestaan om Koerdische televisiezenders, radiozenders, kranten en tijdschriften op te richten in Turkije en sinds 2004 is zelfs Koerdisch onderwijs en les mogelijk in Turkije. In 2015 werden vredesonderhandelingen tussen AKP regering en de Koerdische PKK onderbroken. Hierna is alles wat anti regeringsgezind was opgedoekt. Zo ook meer dan 220 media soorten waaronder ook alle Koerdische tv stations, kranten en andere media gesloten. Enkel Turkse staats tv zend nog in Koerdisch uit. Er is in Turkije geen Koerdische onderwijs meer. Tayyip Erdogan heeft aangegeven dat in Turkije enkel Turks gesproken en onderwezen zal worden.

Syrië

In Syrië tijdens het Frans mandaat mocht in het Koerdisch gepubliceerd worden, maar onderwijs was niet toegestaan. Het Koerdisch werd na de onafhankelijkheid niet als officiële taal erkend. Het gebruik van Koerdisch was niet toegestaan bij officiële gelegenheden.[2] In Rojava wordt sinds 2015 onderwijs gegeven in het Koerdisch.[3]

Schrift

Voor het Koerdisch zijn drie verschillende schriftsoorten - aangepast aan de specifieke klanken van de taal - in zwang:

Koerdische alfabet

```
ی, ێ, ه , وو, و , ۆ , ن , م , ل, ڵ, گ, ک, ق, ڤ, ف, غ, ع, ش, س, ژ, ز, ڕ, ر, د, خ, ح, چ, ج, ت, پ, ب,
ئ, ا
```

Cyrillisch

```
А, Б, В, Г, Г', Д, Е, Ә, Ә́, Ж, З, И, Й, К, К', Л, М, Н, О, Ö, П, П', Р, Р', С, Т, Т', У, Ф, Х, Һ, Һ', Ч,
Ч', Ш, Щ, Ь, Э, Q, W
```

Latijn

```
Bovenkast
A B C Ç D E Ê F G H I Î J K L M N O P Q R S Ş T U Û V W X Y Z
Onderkast
a b c ç d e ê f g h i î j k l m n o p q r s ş t u û v w x y z
```

Bronnen, noten en/of referenties

1. Kurdish Political Prisoner Leyla Zana Released After a Decade in Jail (http://www.democracynow.org/2004/6/10/kurdish_political_prisoner_leyla_zana_released) Democracy Now!
2. *Languages of Iraq, ancient and modern (https://www.worldcat.org/oclc/163596378)*. British School of Archaeology in Iraq, [London?] (2007). ISBN 9780903472210.
3. (en) BFARHAT, After 52-year ban, Syrian Kurds now taught Kurdish in schools (https://web.archive.org/web/20180118064646/https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2015/11/syria-kurdistan-self-governance-teach-kurdish-language.html). *Al-Monitor* (6 november 2015) Gearchiveerd op 18 januari 2018. Geraadpleegd op 17 januari 2018.

Zoek ***Koerdisch*** op in het WikiWoordenboek.

Zie de ***Koerdische uitgave*** van Wikipedia.

Indo-Europese talen > satemtalen > Indo-Iraanse talen > Iraanse talen >	
Noordoost-Iraanse talen:	Avestisch* · Chorasmisch* · Bactrisch* · Sogdisch* · Yaghnobi · Scythisch* · Sarmatisch* · Alanisch* · Jassisch* · Ossetisch
Zuidoost-Iraanse talen:	Munji · Sanglechi · Ishkashmi · Zebaki · Sarikoli · Shugni · Rushani · Yazgulami · Wachi · Yidgha · Hotanees* · Pasjtoe · Waneci
Noordwest-Iraanse talen:	Ormuri · Parachi · Yazdi · Kermani · Qohrudi · Abuzeda badi · Abyanei · Tari · Ardestani · Anaraki · Varzenei · Badrudi · Gazi · Vafsi · Khunsari · Natanzi · Nayini · Sivandi · Soi · Ashtiani · Farizandi · Yarani · Mahallati · Khuri · Kohrudi · Judeo-

	Golpaygani · Judeo-Yazdi · Judeo-Kermani · Judeo-Shirazi · Judeo-Esfahani · Judeo-Hamedani · Judeo-Kashani · Judeo-Borujerdi · Judeo-Nehevandi · Judeo-Khunsari · Medisch* · Koerdisch · Gorani · Kirmancki (Noord-Zaza) · Zazaki (Zuid-Zaza) · Parthisch* · Semnani · Sangisari · Gilaki · Mazanderani · Rashti · Shahmirzadi · Beloetsji · Bashkardi · Talysjisch · Harzani
Zuidwest-Iraanse talen:	Oud-Iraans* · Middel-Iraans* · Perzisch (Dari, Tadzjieks, Hazaragi) · Dzhidi (Judeo-Perzisch) · Judeo-Bukharic · Juhuri (Judeo-Tat) · Tat · Fars · Lari · Luri · Bakhtiari · Feyli · Kumzari